
macht van het orkest was geen sprake, maar toch leek Van Heugten meer solist dan dirigent. Een echte redactieploeg zou misschien niet nutteloos zijn geweest, vooral in tijden van kopijschaarste.

Sommige zijner badinerieën liepen wat uit de hand en in de oorlogsjaren werden zijn bijdragen schraal. En hier en daar bespeurt men nog een zweem van Gielensijver. Gelukkig verstond Van Heugten de tekenen des tijds. Het is niet toevallig dat hij juist op het einde van de twintiger jaren met de redactie belast werd. In die jaren trad bij de jezuïeten langzaam een spirituele kentering in. Vooral vanuit Vlaanderen begon een licht briesje te waaien en was de poolkoude van het antimodernisme aan het wegtrekken. Vermeldenswaard zijn in de eerste jaargang van Van Heugten het sympathieke verhaal van een bezoek aan abbé Henri Bremond, die van modernisme was beschuldigd, en in 1933 de zes boeiende bladzijden die Boerebach wijdde aan Bremonds heengaan.²¹ De Vlamingen, wakker geworden en 'fier' na de Eerste Wereldoorlog, stichtten met enthousiasme het Ruusbroecgenootschap en het tijdschrift *Ons Geestelijk Erf* ter bestudering van het mystiek erfgoed in de Lage Landen, en zij gingen langs die weg de Noord-Nederlandse jezuïeten in Maastricht al lichtelijk beroeren; Stracke en Reijpens werden er bekende namen. Rekruten van de jezuïetenorde in Noord-Nederland voelden ook verwantschap met de literaire Jongeren. En de oeroude *Exercitia* van Ignatius bleken toe aan herbronning. Maar de echte osmose tussen oud en nieuw zou nog veel tijd vragen. Wim Peters sj moest nog vijftien jaar wachten tot hij in 1967 zijn commentaar op de mystiek van de *Oefeningen* gedrukt zag.

In dit klimaat nam Van Heugten de *Boekenschouw* over. De overgang van ascese naar mystiek vertaalde zich in de redactie van het tijdschrift: de massieve imperatieve moraal vanuit kerkelijk wetboek en klerikale raad-, lees wetgeving, gebaseerd op abstractie, werd tot een discreet begeleiden van persoonlijke onderscheiding op grond van deskundigheid en smaak. Voortaan werden het gevormde geweten van de lezer en de dialoog met medelezers het fond der ethiek. Als het ging om de groei van goed naar beter, bepaalden niet het moraalboek of de moralist de normen – zo zeggen de *Geestelijke Oefeningen* van Ignatius – maar het individuele geweten, goed voorgelicht, smaakvol proevend, gesteund door bescheiden begeleiders. Mede gedragen door de tijdgeest, bezigde Van Heugten deze vernieuwde pedagogiek, als een voorloper.

Van Heugten bracht vanuit de spiritualiteit van Ignatius iets heel nieuws in de wereld van het boek, schijnbaar eenvoudig, soms falend, voorzichtig probeerend als een geneesheer die een nieuw medicijn had gevonden. Daarom misschien beproefde hij dit in die dertiger jaren van de vorige eeuw vooral op de zieken van *Forum* die hem de meeste zorgen baarden.

²¹ Respectievelijk Ellen Russe, 'Op bezoek bij l'abbé Henri Bremond', *Boekenschouw* 23 (1929) pp. 150-156, en B.M. Boerebach, 'Een laatste woord bij het verscheiden van Henri Bremond', *Boekenschouw* 27 (1933) pp. 337-34.

Personalía:
Dr. Frans Kurris sj (1926)
was leraar Frans en pastoor
van de Fransen in Den Haag.